

Aabenraa
Kommune

DEN SOCIALØKONOMISKE INVESTERINGSMODEL (SØM)

Analyse af de forventede effekter og økonomiske konsekvenser af Ungeløftet i Aabenraa Kommune

I samarbejde med
Social- og Boligstyrelsen

Alle har en plads
i fællesskabet

Indhold

Om Ungeløftet	2
IPS-ung – Case 1	2
Målgruppe.....	2
Sammenligningsgruppe i SØM	2
Om indsatsen.....	2
Deltagere	3
Omkostninger	3
Sparede omkostninger	3
Successmål.....	3
Effekt	4
Konsekvenser og priser.....	4
Flere unge skal med (FUSM) – Case 2	4
Målgruppe.....	4
Sammenligningsgruppe i SØM	4
Om indsatsen.....	5
Deltagere	5
Omkostninger	5
Sparede omkostninger	5
Successmål.....	6
Effekt	6
Konsekvenser og priser.....	6
Konklusion.....	6
IPS-ung	7
Flere unge skal med.....	7
Udvalgsniveau (kommunal økonomi)	7

Om Ungeløftet

Ungeløftet er en national indsats, der skal hjælpe flere unge tættere på job, uddannelse og meningsfulde fællesskaber. Indsatsen udspringer af en bred politisk aftale og bygger på et tæt samarbejde mellem kommuner, virksomheder, uddannelsesinstitutioner, civilsamfund og øvrige samfundsaktører. Formålet er at sikre, at flere unge får mulighed for at blive en aktiv del af arbejds- og samfundslivet.

Målgruppen er unge mellem 15 og 29 år, som står uden for job og uddannelse, og som ofte har sociale, faglige eller sundhedsmæssige udfordringer. På landsplan vurderes det, at omkring 43.000-45.000 unge er i denne situation.

Alle landets 98 kommuner har tilsluttet sig Ungeløftet og modtaget midler til at gennemføre indsatserne lokalt. Som en del af Ungeløftet forpligter kommunerne sig til at etablere lokale partnerskaber med virksomheder og civilsamfundsorganisationer, der kan bidrage med jobåbninger, netværk, fællesskaber og andre støttende aktiviteter for de unge.

I Aabenraa Kommune gennemføres Ungeløftet primært gennem de to beskæftigelsesrettede indsats case 1; IPS-ung, og case 2; Flere unge skal med (FUSM). Indsatserne skal understøtte, at unge med forskellige udfordringer får den rette støtte til at opnå eller fastholde job eller uddannelse.

IPS-ung – Case 1

Målgruppe

IPS-ung er en del af Ungeløftet og retter sig mod unge i alderen 15–29 år, der står uden for arbejdsmarkedet eller uddannelse. Målgruppen omfatter unge med psykisk sygdom eller psykisk mistrivsel, fx angst eller depression. Deltagerne kan være tilknyttet behandlingspsykiatrien, modtage støtte via almen praksis eller deltage i kommunale tilbud.

Unge med deltidsbeskæftigelse på op til 18 timer om ugen kan også indgå i indsatsen, hvis de vurderes at have behov for støtte til at opnå eller fastholde job eller uddannelse.

Sammenligningsgruppe i SØM

Målgruppen for IPS-ung i Aabenraa (15–29 år) er sammenlignelig med SØM-målgruppen med moderate psykiske lidelser for 18-29-årige. Begge grupper omfatter unge, der har eller har haft kontakt med psykiatrien og som i en periode kan have mentale udfordringer af moderat karakter, f.eks. depression, angst eller generel mistrivsel. Personerne er ikke-arbejdsmarkedsparete og har behov for en målrettet indsats for at opnå eller fastholde tilknytning til arbejdsmarkedet. IPS-ung adskiller sig dog fra SØM-målgruppen ved også at omfatte unge helt ned til 15 år, mens SØM-målgruppen starter ved 18 år.

Om indsatsen

IPS (Individuelt Planlagt job med Støtte) er en evidensbaseret beskæftigelsesindsats, hvor kommunen samarbejder med bl.a. psykiatrien om at hjælpe unge med psykiske vanskeligheder i job eller uddannelse. Metoden bygger på princippet "*place then train*", hvor deltageren hurtigt kobles på det ordinære arbejdsmarked eller et uddannelsesforløb og

derefter modtager individuel støtte til at fastholde det. IPS-forløb er individuelt tilrettelagt og tager udgangspunkt i den unges ønsker, interesser og ressourcer. Fokus flyttes fra sygdom og begrænsninger til styrker og motivation. IPS-konsulenten understøtter både den unge og virksomheden for at sikre et bæredygtigt match og en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet. Aabenraa Kommune har flere års erfaringer med IPS, både rettet mod unge og voksne.

Indsatsen løber fra 1. august 2025 til udgangen af 2028, svarende til et samlet forløb på 3,5 år.

Deltagere

Antallet af deltagere i Ungeløftet og IPS-ung er vanskeligt at vurdere, og har samtidig stor betydning for business casen og den forventede nettogevinst. Det er vurderet at op mod 320 unge er i målgruppen for hele ungeløftet baseret på antal årsværk der er afsat i hele perioden fra 2025-2028. Der er ca. 2,28 årsværk i gennemsnit og det forventes at hver sagsbehandler kan have 40 unge på sagsstammen om året. Potentielt op mod 50 unge, men det er ikke realistisk at alle pladser kan være i brug konstant. Derudover ligger der en vurdering af hvor mange unge der realistisk kan være i målgruppen i kommunen. Derfor er vurdering 40 pr. år pr. årsværk. Det vurderes at 70 % af de unge i ungeløftet vil være en del af IPS – dvs. 224 på IPS.

Omkostninger

De samlede omkostninger er beregnet på baggrund af de ansøgte midler fra Aabenraa Kommune til Ungeløftet ved Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) kombineret med kommunens medfinansiering på 44 %. Det samlede budget udgør 8.603.000 kr. over fire år, hvoraf 80 % (ca. 6,8 mio. kr.) er henført til IPS-ung, mens 20 % (ca. 1,7 mio. kr.) vedrører Flere unge skal med (VP+). Udgiften er fordelt jævnt over 3,5 år i beregningen. IPS vurderes at være dyrere end VP+ pr. deltager pga. en forventet længere varighed pr. deltager. Derfor anvendes en økonomisk fordeling på 80/20, mens deltagerfordelingen forventes at være 70/30.

Sparede omkostninger

De sparede omkostninger er vanskelige at beregne entydigt, og der har i processen været anvendt flere forskellige gennemsnitspriser. I første omgang er de typiske indsatser fastlagt i dialog med jobcentret, dvs. tilbud de unge typisk vil kunne forvente at modtage hvis de ikke kom i ungeløftet. Herefter er der udregnet en gennemsnitspris pr. deltager for hvert tilbud, baseret på ugepris og gennemsnitlig varighed i forløbet. Herefter er de forskellige tilbud vægtet afhængigt af antal deltagere til en samlet gennemsnitspris. Med denne metode er vi endt på gennemsnitlig udgift i basisindsatsen på 10.611 kr. pr. deltager. Her er der taget udgangspunkt i 272 unge der fik et tilbud i 2025. Tages der udgangspunkt i alle 432 unge er gennemsnitsprisen 8.247 kr.

Der er truffet beslutning om at basisindsatsen er 8.247 for indsatsen Flere unge skal med, og 10.611 for IPS. Dette er på baggrund af at IPS-indsatsen er dyre, og at den gennemsnitlige varighed er højere. Beløbet er i SØM-modellen multipliceret med det samlede antal deltagere i IPS-ung og modregnet i beregningen for at afspejle den reelle nettomeromkostning ved at gennemføre IPS frem for basisindsatsen.

Successmål

Succesmålet er, at de unge opnår job (ustøttet og støttet) eller uddannelse.

Effekt

Effekten for IPS-ung er vanskelig at fastsætte. Jobcenterets egen IPS-indsats har vist en succesrate på ca. 31 % for aktivitetsparate borgere og aktivitetsparate under 30 år (målt den 15. i måneden efter endt forløb). Den sammenlignelige SØM-målgruppe viser, at 26-27 % af målgruppen opnår succesmålet (job eller uddannelse). Derfor er effekten i beregningen sat til **5 %**, med følsomhedsanalyser på 3 % og 7 %, som angivet i SØM.

Konsekvenser og priser

Konsekvenserne er i sammenligningsgruppen er gennemgået med udvalgte nøglepersoner fra driften. Den samlede vurdering er at konsekvenser er retvisende for målgruppen for IPS-ung, med en enkelt undtagelse. Beskyttet beskæftigelse er fjernet, da denne ikke vurderes relevant da den typisk er tiltænkt borgere med markant flere mentale begrænsninger.

Priserne på de mest tunge områder er gennemgået og har ikke ført til ændringer i forhold til lokale forhold. De mindre tunge udgiftsposter er ikke gennemgået, og bygger på landsgennemsnittet.

Flere unge skal med (FUSM) – Case 2

Målgruppe

Flere unge skal med (FUSM) er en del af Ungeløftet. Lokalt videreføres en indsats kaldt VP+ som primært har været anvendt overfor unge under 18 år. Indsatsen vil under ungeløftet rettes mod unge i alderen 15–29 år, der står uden for job eller uddannelse, men som vurderes at kunne indgå i et praktikforløb i en virksomhed med støtte og/eller mentor. Målet er typisk, at de unge efterfølgende opnår uddannelse i form af en lærlingeplads eller beskæftigelse i virksomheden.

En del af opgaven er desuden at opsøge unge i kommunen, der ikke allerede er kendt i systemet. Det gør det vanskeligt at fastlægge et præcist deltagerantal på forhånd.

Gruppen har færre udfordringer end IPS-målgruppen, og der stilles ikke krav om tværfaglige indsatser eller samarbejde med psykiatrien. Derudover viser STARS-evalueringer, at den gennemsnitlige varighed for forløb var 13 uger for FUSM og 26 uger for IPS, hvilket indikerer, at FUSM er tiltænkt en stærkere målgruppe end IPS.

Sammenligningsgruppe i SØM

Der er flere ligheder mellem målgruppen for FUSM og de 18–23-årige uden job eller uddannelse som anvendes som sammenligningsgruppe i SØM-beregningen. Begge grupper har ikke væsentlige udfordringer eller barrierer for at indgå på arbejdsmarkedet. De består af unge uden fast tilknytning til arbejdsmarkedet, som har behov for en målrettet og understøttende indsats for at opnå varig beskæftigelse eller uddannelse.

Om indsatsen

Flere unge skal med er en virksomhedsrettet indsats målrettet unge, der står uden for job eller uddannelse, men som vurderes klar til et virksomhedsforløb. Indsatsen tilbyder tæt opfølgning og støtte fra den Kommunale ungeindsats med fokus på progression mod ordinært job eller elevplads. Flere unge skal med baseres på en eksisterende indsats målrettet unge under 18 år, som udvides til hele ungemålgruppen i ungeløftet.

Det er et krav, at de unge er motiverede for at indgå. Forløbene tilpasses individuelt og gennemføres i et tæt samarbejde mellem den unge, virksomheden og jobcentret. Fokus er på at give de unge konkret erhvervs erfaring, styrke deres motivation og understøtte en varig tilknytning til arbejdsmarkedet gennem et reelt virksomhedsforløb.

Ungeløftet er rettet mod alle unge, og en del af indsatsen er at identificere unge helt ned til 15 år, som kan være i målgruppen – herunder især unge under 18 år, som jobcentret ofte ikke har kendskab til. Det udvider det potentielle deltagergrundlag, og VP+ forventes derfor at arbejde med en bredere aldersgruppe, end den jobcentret normalt har kontakt med.

Indsatsen løber fra 1. august 2025 til udgangen af 2028, svarende til et samlet forløb på 3,5 år.

Deltagere

Antallet af deltagere i Ungeløftet og Flere unge skal med er vanskeligt at vurdere, og det har stor betydning for business casen og den forventede nettogevinst. Det er vurderet at op mod 320 unge er i målgruppen for hele ungeløftet baseret på antal årsværk der er afsat i hele perioden fra 2025-2028. Der er ca. 2,28 årsværk i gennemsnit og det forventes at hver sagsbehandler kan have 40 unge på sagsstammen om året. Potentielt op mod 50 unge, men det er ikke realistisk at alle pladser kan være i brug konstant. Derudover der ligger der en vurdering af hvor mange unge der realistisk kan være i spil i kommunen. Derfor er vurdering 40 pr. år pr. årsværk.

Det vurderes at 30 % af de unge i ungeløftet vil være en del af Flere unge skal med dvs. 96. unge for flere unge skal med. Det vurderes at flere unge er i målgruppen for IPS end Flere unge skal med fordi der er en overvægt af unge med udfordringer (bl.a. angst og generel mistro) blandt unge uden job og uddannelse.

Omkostninger

De samlede omkostninger indgår i Ungeløftets samlede budget på 8.603.000 kr. over fire år, finansieret gennem STAR-midler og kommunal medfinansiering på 44 %. Af dette beløb er 20 % (ca. 1,7 mio. kr.) henført til FUSM, svarende til den forventede andel af deltagere. Udgiften er fordelt jævnt over 3,5 år i beregningen. Antallet af deltagere vurderes til at være ca. 30 % af 250 og økonomien 20 %, da FUSM vurderes til at være billigere pr. deltager pga. kortere varighed.

Sparede omkostninger

De sparede omkostninger er vanskelige at beregne entydigt, og der har i processen været anvendt flere forskellige gennemsnitspriser. I første omgang er de typiske indsatser fastlagt i

dialog med jobcentret, dvs. tilbud de unge typisk vil kunne forvente at modtage hvis de ikke kom i ungeløftet. Herefter er der udregnet en gennemsnitspris pr. deltager for hvert tilbud, baseret på ugepris og gennemsnitlig varighed i forløbet. Herefter er de forskellige tilbud vægtet afhængigt af antal deltagere til en samlet gennemsnitspris. Med denne metode er vi endt på gennemsnitlig udgift i basisindsatsen på 10.611 kr. pr. deltager. Her er der taget udgangspunkt i 272 unge i kommunen der fik et tilbud i 2025. Tages der udgangspunkt i alle 432 unge er gennemsnitsprisen 8.247 kr.

Der er truffet beslutning om at basisindsatsen er 8.247 for indsatsen Flere unge skal med, og 10.611 for IPS. Dette er på baggrund af at IPS-indsatsen er dyre, og at den gennemsnitlige varighed er højere. Beløbet er i SØM-modellen multipliceret med det samlede antal deltagere i IPS-ung og modregnet i beregningen for at afspejle den reelle nettomeromkostning ved at gennemføre IPS frem for basisindsatsen.

Succes mål

Succes målet er, at de unge opnår job (ustøttet) eller uddannelse.

Effekt

Effekten for Flere unge skal med (FUSM) bygger på lokale erfaringer fra VP+ projektet i Aabenraa Kommune.

Det er vanskeligt at opgøre den præcise andel, der opnår succes målet, da flere deltagere er under 18 år og derfor ikke modtager offentlig ydelse, hverken før eller efter forløbet.

I dialog med driften vurderes effekten af VP+ som relativt god. Samtidig er det dog en stærkere målgruppe, og i sammenligningsgruppen i SØM-beregningen går 37 % i job eller uddannelse efter ét år. Derfor sættes effekten til **7 %**, med følsomhedsanalyser på 5 % og 9 %.

Konsekvenser og priser

Konsekvenserne er i sammenligningsgruppen er gennemgået med udvalgte nøglepersoner fra driften. Den samlede vurdering er at konsekvenser er retvisende for målgruppen for FUSM (VP+) med en enkelt undtagelse. Beskyttet beskæftigelse er fjernet, da denne ikke vurderes relevant da den typisk er tiltænkt borgere med markant flere mentale begrænsninger.

Priserne på de mest tunge områder er gennemgået og har ikke ført til ændringer i forhold til lokale forhold. De mindre tunge udgiftsposter er ikke gennemgået, og bygger på landsgennemsnittet.

Konklusion

De samlede samfundsøkonomiske gevinster i de to business cases kan umiddelbart fremstå som relativt begrænsede set i forhold til en periode på 10 år. Resultaterne skal bl.a. ses i lyset af, at de forventede effekter er vurderet forholdsvis konservativt. Begge indsatser bygger i høj grad på eksisterende lokale indsatser, som Aabenraa Kommune allerede har erfaringer med. Ungeløftet tilfører yderligere ressourcer og styrker indsatsen, men forventes ikke at skabe en markant ny effekt på ungeområdet.

De forventede effekter bygger på en række forudsætninger og skøn vedrørende blandt andet deltagerantal, effekter og omkostninger. Resultaterne bør derfor ses som estimater.

Der henvises til de tilhørende SØM-beregninger for en nærmere beskrivelse af metode, forudsætninger og resultater.

IPS-ung

SØM-beregningen viser en samlet samfundsøkonomisk nettogevinst på ca. 1,1 mio. kr. Samtidig opnår Aabenraa Kommune en kommunal nettogevinst på ca. 4,1 mio. kr., primært fordi 56 % af indsatsen finansieres af statslige tilskudsmidler.

Flere unge skal med

SØM-beregningen viser en samlet samfundsøkonomisk nettogevinst på ca. 1,2 mio. kr. Kommunens nettogevinst er beregnet til ca. 1,7 mio. kr., hvilket ligeledes understøttes af den statslige medfinansiering af indsatsen.

Udvalgsniveau (kommunal økonomi)

Når der alene ses på kommunens egenfinansiering, viser beregningerne en samlet kommunal nettogevinst på ca. 4,0 mio. kr. Gevinsterne realiseres primært i Arbejdsmarkeds- og Uddannelsesudvalget samt Social- og Seniorudvalget, hvilket illustrerer, at investeringer i unge skaber værdi på tværs af flere velfærdsområder.